

DANCE MACABRE - PLES ŽIVLJENJA

Predstava v nastajanju

ANDREJ KOS

Naj zveni še tako nenavadno, vendar je bil Mrtvaški ples (Hrastovlje) tisti, ki je spodbudil trojico umetnikov k ustvarjanju za slovenski prostor dokaj nenavadne plesne predstave. Saša Staparski Dobravec (Ljubljana), Phillis Levin (New York) in Boštjan Perovšek (Ljubljana) so ob srečanju s slovenskim ljudskim izročilom začeli pisati predstavo treh zgodb.

Prva je omenjeni Mrtvaški ples in njegovo jasno sporočilo, da smo vsi enaki. V drugi zgodbi se prepletata pevsko izročilo o pastirju in njegovih ovcah ter tretja Davidova zgodba iz Stare zaveze. Vse skupaj povezuje resnična zgodba iz koncentracijskega taborišča med 2. svetovno vojno in spet tako aktualna globalna agresija in manipulacija množic.

Po ogledu letnega nastopa AFS France Marolt spomladi 2001 je Saša k projektu povabila tudi maroltovce. Po predstavitvi in posvetu z igralci/folklorniki je bila sprejeta odločitev o sodelovanju v tem nenavadnem projektu. Umetniški vodja Mirko Ramovš je bil avtor plesnih postavitev in strokovni svetovalec. Kot vodja starejše skupine sem bil v sodelovanju s koreografino in plesalci zadolžen za izvedbo in primerno stilizacijo ljudskih plesov oz. odrskih postavitev skupine.

Prva predstavitev projekta je bila še iste jeseni v cerkvi sv. Jožefa v Ljubljani. V plesni sezoni 2002 je bil na letnem nastopu skupine kot sklepna plesna točka prikazan Prostor, ki čaka - postavitev plesov iz Zgornje Savinjske doline na sodobno glasbo Boštjana Perovška. Poleti 2004 je bila predstava uprizorjena na gradu Kodeljevo. Zadnji dve predstavitvi pa sta bili uprizorjeni oktobra 2005 na Ljubljanskem gradu v prenapolnjenem Palaciju.

Projekt je izziv za plesalce ljudskega plesa. Čeprav se zavedamo svojih plesnih sposobnosti, smo se v procesu nastajanja predstave srečevali in sodelovali z nam neznanim področjem dela profesionalnih plesalcev, godbenikov in pevcev. Sodelovanje je zahtevalo zbranost, saj ločena vadba

folklornikov zaradi kompleksnosti zgodbe ni bila možna in so bile vaje večinoma opravljene s celotno zasedbo. Zaradi sodelovanja nastopajočih iz ZDA smo vadili vsakodnevno tri do štiri ure, skupaj dva ali tri tedne.

Največjo težavo je predstavljala izguba stalnega glasbenega ritma, ki je temelj ljudskega plesa. Kot primer naj spet navedem ples iz Zgornje Savinjske doline ali čindaro. Prav tako so bile težave pri stilizaciji plesnih gibov in korakov, saj obstaja velika nevarnost in verjetnost, da jih plesalci prevzamejo in izvajajo tudi pri predstavitvi plesov v svojih izvirnih postavitvah. Veliko časa je bilo namenjenega razgovorom, do katere stopnje se lahko ljudski ples stilizira in poustvarja. Za nas maroltovce vsekakor izjemna izkušnja.

Kar je bilo v naših glavah skoraj nemogoče, je v tej predstavi uresničeno. V njej nastopajo navidez nezdržljivi igralci: sodobni plesalci, operna pevka, klasični glasbeniki, ljudski godci in plesalci/pevci.

Ljudska ples in pesem v predstavi skupaj s pevko in baletnimi plesalci pripovedujeta zgodbo, hkrati pa s svojo pripovednostjo in plesnim gibom izražata razpoloženje množice na odru.

Koreografinja izročilo uporablja za izražanje občutka ali časa v predstavi. Predstava se začne s pesmijo Ki za kolo kot pozivom in mimohodom vseh nastopajočih skozi dvorano. Za uprizoritev zadovoljivega stanja množice se zgodi Prostor, ki čaka. Koreografinja je izbrala postavitev plesov iz Zgornje Savinjske doline (Mirko Ramovš), za katere je skladatelj napisal glasbo, ki pa ne temelji na ljudski. Prihajajoče zlo in zaslepljenost se izražata s pesmijo Pobeleda pole o pastirju, ovcah in vilah ter s plesno obliko kola in korakov nemega kola. Kot poudarek plesalci v določenem trenutku drug drugemu zavežejo oči. Zgodba ima srečen konec. Razplet v obliki odkritja in v radosti pesmi, živahnega plesa in ljubezni. Kot katarzo uporabi pesmi metliškega obredja in prekmurski ples čindara. V predstavo so vključeni tudi sodobna in klasična glasba v

Utrinek s predstavitve projekta na Ljubljanskem gradu.
(Foto: Janez Eržen, Ljubljana, oktober 2005.)

Utrinek s predstavitve projekta na Ljubljanskem gradu.
(Foto: Janez Eržen, Ljubljana, oktober 2005.)

izvedbi orkestra, vokalna priredba skladbe J. S. Bacha in staroslovanska molitev očenaš.

Zakaj predstava v nastajanju?

Kot mednarodni kulturni projekt, v katerem sodelujejo slovenski in ameriški ustvarjalci, je bila predstava leta 2002 povabljena na gostovanje v ZDA, natančneje v katedralo St. John the Divine, ki velja za eno pomembnejših kulturnih središč v New Yorku. Na žalost kljub prizadevanjem slovenskih ustvarjalcev ni bilo mogoče prepričati države o kulturni vrednosti projekta in njegovem financiranju. Predstava je bila deležna spodbudnih kritik, zato se projekt nadaljuje. Dokler se ne zapro zadnje duri.

Avtorji:

Koreografija: Saša Staparski Dobravec (LJ),
poezija in dramaturgija: Phillis Levin (NY),
glasba: Boštjan Perovšek (LJ),
vizualna podoba: Paola Korošec (LJ),
kostumografija: Aleksander Nišovič (LJ),
skladateljica, sopranistka: Kati Agosc (NY).

Sodelujoči (oktober 2005): Kristijan Gueremachi (LJ), Jeff Crumrine (NY), Theresa Ling (NY), Nicole T. Speletic (NY), AFS France Marolt ŠOU v Ljubljani, študenti Akademije za glasbo iz Ljubljane.

Svetovalci:

Mirko Ramovš - slovensko ljudsko izročilo, dr. Branko Senegačnik - stara grščina, prof. dr. Janez Vrečko - primerjalna književnost, in mnogi drugi.

Utrinek s predstavitve projekta na Ljubljanskem gradu.
(Foto: Janez Eržen, Ljubljana, oktober 2005.)